

FSC konzultacije - 27. travnja 2010.

ZAPISNIK

Priprema

Za konzultacije je upućeno 72 poziva zainteresiranim stranama, prema u trenutku slanja aktualnom popisu zainteresiranih strana na razini FSC HŠ-GS Hrvatske šume. Osim toga pozvani su i iz Hrvatskih šuma: predstavnik uprave, rukovoditelj Službe za uređivanje šuma, Proizvodne službe i Ekološke službe, s molbom da pripreme uvodna izlaganja.

Nazočnost

Konzultacijama se odazvalo ukupno 22 osobe od toga 16 osoba iz 7 institucija sa popisa zainteresiranih strana.

Iz HŠ bili su nazočni Petar Jurjević, rukovoditelj Službe za ekologiju, Dubravko Janeš, rukovoditelj Službe za uređivanje šuma, Mirko Gereci u ime Proizvodne službe i Terezija Bošnjak, stručni suradnik u Službi za ekologiju.

Tijek konzultacija

Početak rada 10:10.

Glavni koordinator Ratko Matošević prenio je isprike uprave HŠ zbog nemogućnosti prisustva, a potom je napravio uvod u konzultacije, predstavio dnevni red i dalje moderirao izlaganja i raspravu.

Uvodno izlaganje (prezentacija u prilogu)

U uvodnom izlaganju koordinator je naglasio dobar odjek prethodnih, prvih konzultacija i izrazio namjere da ovakva okupljanja postanu češća i tradicionalna, jer se time otvara kanal za komunikaciju šumarstva i njegova okružja. Prošlogodišnja konstruktivna rasprava pohvaljena je od sudionika ali i od predstavnika FSCa, kojima su rezultati prezentirani. Na žalost, nije urodila i potvrdom izuzeća koja su na njoj dogovorena.

Sudionici su potom obaviješteni o kontrolnom pregledu predstavnika Woodmarka u Osijeku i Našicama. Naglašene su dobre ocjene naročito na području suradnje sa lokalnom zajednicom i upravama zaštićenih područja na terenu, ali su sudionici upoznati i sa uočenim nedostacima. Na žalost, konstatirano je da poslani zahtjevi za izuzećem zabrane korištenja tri klase pesticida: za suzbijanje glodavaca, ranih štetnika i hrastove mušice nisu rezultirali nikakvim odgovorom iz FSCa, a time su HŠ dovedene u delikatnu poziciju da im propadaju šume za koje su se zaduženi brinuti. Prokomentirao je i akcije oko šuma visoke zaštitne vrijednosti (HCVF) o kojima se još treba razgovarati, naročito u vezi sa sustavom Natura 2000, na kojeg bi se trebao nasloniti. Konačno, sudionici su upoznati sa promjenama koje se do kraja ove godine očekuju u svezi daljnje dorade generičkog FSC standarda.

Terezija Bošnjak upoznala je sudionike sa situacijom u zaštiti šuma. Na prvom mjestu obradila je štete od glodavaca, koji posve onemogućavaju obnovu šuma na velikim površinama. Problem je u zaštitnim sredstvima i to ponajprije stoga što se njihova upotreba ograničava čak po tri osnove, ali problem je što između njih naročito kod rodenticida, jednostavno nema sredstva koje nije isključeno bar po jednoj od osnova. U šumi se koriste samo biološka i biotehnička sredstva: Match i Foray, koji ne djeluju na ose listarice, kao i na rane štetnike koji čine štetu kad nema lisne mase, što također onemogućava djelovanje. Ne koriste se više ni sredstva na bazi deltametrina, tako da su i zalihe najvrijednijih trupaca ostavljene na milost i nemilost štetnicima.

Dr Josip Margaletić je u svom izlaganju naglasio ozbiljnost situacije sa glodavcima. Pogodne zime 2008/2009 kao i ova izrazito su pogodovala širenju populacije i procjenjuje se da su štete preko 20 M€ po sezoni. Samo Šumarija Lipovljani imala je u jednoj sezoni štetu preko 4,5 M€. Također, to su štete na biljnom podmlatku. Kolike su štete na sjemenu, a i druge posredne, do kojih dolazi zbog nemogućnosti obnove sastojina ne može se utvrditi.

Novi element, kojeg smo zanemarivali, opasnost je zaraze jer su glodavci rezervoar zaraznih bolesti. Istraživanje Zavoda za medicinu na 420 šumarskih radnika u Novoj Gradiški utvrdila su čak 9x veću zaraženost šumara nego prosječne populacije. To znači da postaje opasno raditi u šumarstvu, a i generalno velika je opasnost od epidemije hemoralgijske groznice sa žarištem u šumama.

Iz svega ovoga apelira ne na istrebljenje, već na smanjenje i kontrolu brojnosti populacije glodavaca kako ne bi činili štete na 5-6 godišnjim biljkama pri obnovi šuma, jer to osim financijskog troška gotovo da onemogućava obnovu šuma, a time uopće i gospodarenje šumama.

Uz ionako stroga pravila Zakona o zaštiti prirode (ZZP) pa ograničenja koja proizlaze iz liste odobrenih sredstava Ministarstva sada još i ograničenja FSC dovode šumarstvo u nemoguću situaciju, jer jednostavno ne postoji način zaštite koji može zadovoljiti sva tri uvjeta. Radi pronalaženje alternativnih rješenja HŠ i ŠF su pokrenule istraživački projekt koji zahtjeva vremena, a također i procedura registracije traje. Ne može se sad godinama gledati kako propada šuma dok se traži alternativa.

Kako je Faciron sad i zakonski zabranjen, jedino sredstvo koje se još može koristiti u HR je bromadiolon no za njega treba tek osigurati dozvolu za šumu a i izuzeće kod FSCa. To je jedini način da se premosti nemoguća situacija dok se ne iznađe neko sasvim drugo alternativno rješenje kontrole populacije.

Rasprave

Jurjević: Zaštita šuma je postala umjetnost jer ne možete na legalan način raditi, jer jednostavno nema prostora. Uzaludan je kvalitetan rad stručnjaka na ŠF i ŠI ako jednostavno nemaju čime raditi zbog silnih ograničenja. Jedan hektar podizanja šume hrasta lužnjaka košta preko 100 tisuća kuna. Kako se glodavci nemaju čime kontrolirati šumaru sad samo ostaje da gleda kako propadaju cijeli odjeli. Mogu se ponovo potrošiti novci i ponovo posaditi, al to jednostavno nema smisla, ako će za 5-6 godina opet biti uništeno. Ako nema pomlađivanja nema ni glavnog prihoda, dakle nema ni gospodarenja šumama. Jesmo li to htjeli dobiti FSCom? Treba odmah krenuti prema FSCu sa zahtjevom da se razriješi situacija.

Slična priča mogla bi se desiti i sa osom listaricom. Ona nikad nije predstavljala problem, a sad je odjednom, opet zahvaljujući propisima, promovirana u glavnog defolijatora naših šuma. A iza defolijacije slijedi pepelnica, pa sušenje šuma ...

Radović: Jedino se može podržavati stajalište da se primjenjuju propisi. No FSC kaže izrijekom da se kemijska sredstva treba **izbjegavati** a ne isključiti. Kako to rješavaju druge zemlje?

Margaletić: Kod nas je drukčiji šumski ekosustav nego u Europi. Ni kod nas u bukovo/jelovim šumama nema problema. Nizinski ekosustav je sasvim drukčiji. Problem je i što sredstva koja se koriste u Europi nisu na našoj listi.

Hrašovec: Problem je kod svih organizama koji su skloni brzom bujanju populacije. Na zaštićenim područjima je jedna situacija, ali ako govorimo o gospodarskoj šumi te populacije se moraju kontrolirati. Inače to više neće biti gospodarske šume. Također je problem i paradoks da trenutno imamo ogroman unos istih sredstava na poljoprivredne površine, a na susjednoj šumskoj parceli smo isključivi. A barikada između jednih i drugih nema.

Matošević: Problem je ispao što je lanjski zahtjev za izuzeće generalnom zabranom Facirona postao bespredmetan. Sada nam ostaje modificirati zahtjev sa bromadiolonom, ali isto tako nadopuniti ga sa zdravstvenom komponentom - mišja groznica, odnosno opasnost za radnike u šumi.

S druge strane, propisi FSCa moraju se primjenjivati. Može se provjeriti postoji li kakav presedan u korištenju pesticida u susjedstvu. Također treba pronaći načina da se sredstva za koja bi mogli dobiti izuzeće (bromadiolon, difenacoum) registriraju i u HR.

Janeš: Drži da ne treba raspravljati što i kao koristiti već prezentirati probleme. FSC smo uzeli dobrovoljno i sad trpimo štete koje si nitko u privatnoj firmi ne bi dozvolio. Činjenica je da imamo štetnike i neposredne štete, štete na prirastima i financijske štete. Lokalni zakoni i FSC su očito u raskoraku (nema presjeka) i sad trpimo štetu. Trebalo je već i prije reagirati - nije FSC jedini sustav za certifikaciju. Očito treba naći bolji certifikat, a ne da nas oni tjeraju u propast šuma.

Također ne prihvaća da se beskonačno čeka njihovo odobrenje. Dok se ne riješi izuzeće treba koristiti što imamo.

Topić: Bilo je pogrešno tražiti izuzeće na klorfaciron kad je on zakonski zabranjen od 1.12.2009. po Europskoj komisiji. Da li je i bromadiolon na listi dozvoljenih? (je za poljoprivredu; ne za šumu)

Jurjević: Ipak smatra da je problem samo FSC. Lista ministarstva nije problem jer imaju procedure kako riješiti. Ostaje samo ponovo pritisnuti FSC da daju izuzeće za privremeno rješenje.

Margaletić: Tražena su i alternativna rješenja, ali mehanička sredstva ili npr. ultrazvuk ne može financijski podnijeti ova šuma.

Bošnjak: Ustvrdjuje da je bromadiolon na listi dopuštenih u poljoprivredi. Smije li se primjenjivati bar u rasadnicima i zatvorenim prostorima?

Matošević: pojašnjava da su i rasadnici u sustavu FSC ako proizvode šumske sadanice.

Hrašovec: Obrazlaže situaciju sa osom listaricom. Radi se o ranom štetniku. Sva biloška i biotehnička sredstva su probavna, a kemijska su djelovala dodirno. Kako osa jede biljnu površinu u nastajanju - kako izlazi iz pupa - ne može se na nju aplicirati sredstvo kako bi ga pojela. Sličan je problem i sa drugim ranim štetnicima iz roda leptira na koje bi sredstva i djelovala, ali nema lista na koje bi se apliciralo.

Što se mušice tiče rade se istraživanja o mogućnostima primjene olfaktornih metoda - mirisa koji bi ih odbijale, a perspektivna je i metoda sa zaštitnim mrežama koje se stavljaju preko trupaca. Valja obratiti pažnju i na vrstu šetnika. Neki uopće ne ulaze u drvo i ne predstavljaju nikako štete kupcu. Kupci broje njihove rupice samo da bi skinuli cijenu.

Martinović: Udruga lijepa naša izrazito je zainteresirana za šume i šumarstvo.

Kakvo je vrednovanje uloge šuma u zaštiti prirode? Jedino šuma može blagotvorno utjecati na okoliš, vodni režim i dr. Nekad su šumari čak plaćali vodni doprinos! (i danas plaćaju!)

Čuje da sad neki u sklopu ovih reformi OKFŠ proglašavaju nekakvim parafiskalnim nametom i trude ga se smanjiti, a strane privatne tvrtke već računaju koliko će povećati svoje i onako velike dobiti i odvući iz Hrvatske, a na račun naših šuma. Šumari moraju pisati o tome da se to spriječi.

Značajna je uloga šume u protuerozijskoj zaštiti, naročito poslije požara. A požar je često u šumi i prirodna pojava. Da li šumari saniraju požarišta i koliko im zajednica u tome pomaže? Ne može to samo šumarstvo sanirati, treba se uključiti i lokalna zajednica.

Bošnjak: Šumari puno rade na protupožarnoj preventivi a i opožarene površine uredno se saniraju. Problem je što požari uglavnom izbijaju na privatnim površinama, naročito zapuštenim poljoprivrednim površinama, a za njih nisu nadležni šumari.

Jurjević: Hrvatska je dosta dobra u preventivi ali i u gašenju požara, a značaju ulogu imaju i šumari. Lani je zabilježeno samo 2500 ha požara, što je najmanje u proteklih 50 godina od kad se bilježe šetete. Isto tako o efikasnosti gašenja govori i podatak o 1,1% opožarene površine što je u rangu sa Italijom, Francuskom, dok npr. Portugal ima i do 15%. To je dobro ali ne znači da ne može biti i bolje.

Janeš: U državnim šumama sanira se svako požarište. Ostaci koji se vide su privatne površine. Cijelu zimu se radi na sanaciji, uklanjanju ostataka i pošumljavanju.

Matošević: U vezi sa HCVF predlaže da se iskoriste procesi u tijeku u vezi uređivanja sustava Natura 2000 u Hrvatskoj pa da se spoje sa zahtjevima HCVF.

Gereci: Naglašava da se u HR potrajno gospodari sa šumama i od 7 Mm³ siječe se samo 5 mM³ a od 2,5 Mha plan sječa se primjenjuje samo na 900 000 ha.

Radović: Prošli put su kao HCVF predloženo 5000 ha rezervata. Nama je bitno da imamo definiciju što su to HCVF. Na EU razini postoje šeme za povlačenje sredstava za ruralna područja ako narod živi na HCV područjima. Treba definirati HCVF da bi se ta sredstva osim ruralnih područja mogla koristiti u šumarstvu.

Završeno u 12:20.

Zabilježio: Meštrić